

Openingstekst: Lucas 4: 18-19 (NBV21)

De Geest van de Heer rust op Mij, want Hij heeft Mij gezalfd.
Om aan armen het goede nieuws te brengen heeft Hij Mij gezonden,
om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken
en aan blinden het herstel van hun zicht,
om onderdrukten hun vrijheid te geven,
om een genadejaar van de Heer uit te roepen.

Lezing: Lucas 10: 25-37

Er kwam een wetgeleerde die Hem op de proef wilde stellen. Hij vroeg: 'Meester, wat moet ik doen om deel te krijgen aan het eeuwige leven?' Jezus antwoordde: 'Wat staat er in de wet geschreven? Wat leest u daar?' De wetgeleerde antwoordde: 'Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw kracht en met heel uw verstand, en uw naaste als uzelf.' 'U hebt juist geantwoord,' zei Jezus tegen hem. 'Doe dat en u zult leven.' Maar de wetgeleerde wilde zijn gelijk halen en vroeg aan Jezus: 'Wie is mijn naaste?' Toen vertelde Jezus hem het volgende: 'Er was eens iemand die van Jeruzalem naar Jericho reisde en onderweg werd overvallen door rovers, die hem zijn kleren uittrokken, hem mishandelden en hem daarna halfdood achterlieten. 31. Toevallig kwam er een priester langs, maar toen hij het slachtoffer zag liggen, liep hij met een boog om hem heen. Er kwam ook een Leviet langs, maar bij het zien van het slachtoffer liep ook hij met een boog om hem heen. Een Samaritaan echter, die op reis was, kreeg medelijden toen hij hem zag. Hij ging naar de gewonde man toe, goot olie en wijn over zijn wonden en verbond ze. Hij zette hem op zijn eigen rijdier en bracht hem naar een logement, waar hij voor hem zorgde. De volgende morgen gaf hij twee denarie aan de eigenaar en zei: "Zorg voor hem, en als u meer kosten moet maken, zal ik u die op mijn terugreis vergoeden." Wie van deze drie is volgens u de naaste geworden van het slachtoffer van de rovers?' De wetgeleerde zei: 'De man die hem barmhartigheid heeft betoond.' Toen zei Jezus tegen hem: 'Doet u dan voortaan net zo.'

Overweging

Kan je op een mystieke wijze naar de vier evangeliën kijken? Collega Maria Draaijers heeft op 5 januari hier aandacht aan gegeven aan de hand van het boek van Alexander Shaia. De klassieke mystieke route is, dat je eerst wordt uitgenodigd tot een nieuwe visie op je bestaan, wat je kan volgen met behulp van meditatie. Zo kan je naar het evangelie van Matteüs kijken. Want Matteüs wijst de joodse christenen in Antiochië op een nieuwe levensweg met Jezus Christus. Jeruzalem en de tempel zijn immers verwoest.

De tweede stap is de twijfel die opkomt op de mystieke route. Leidt het ergens toe? Is het alle inspanning waard? Bij Marcus horen we hoe de leerlingen vertwijfeld zijn bij het optreden van Jezus. Bij het lege graf vluchten ze weg. Marcus richt zich tot de christenen in Rome, die onder keizer Nero leden onder de vervolgingen. Dat roept angst op en twijfel.

De derde stap op de mystiek weg is de ervaring van de eenheid met God, met de Bron van je bestaan. Johannes roept juist op tot de ervaring van de eenheid met God. Dat is als een nieuwe geboorte, zoals bij Lazarus. Dat bied je ook vreugde, zoals de nieuwe wijn bij de bruiloft te Kana.

De vierde stap is de terugkeer naar de werkelijkheid van alledag. In de werkelijkheid van alledag moet je het nieuwe leven in praktijk brengen. Dat vinden we vooral bij Lucas. Lucas geeft de meeste

aandacht aan mensen die in zijn tijd niet meetelden. Tollenaars, hoeren, blinden, Samaritanen, de armen, zij allen worden door Jezus in hun bestaan erkend en geholpen. Soms geven juist zij het goede voorbeeld zoals de barmhartige Samaritaan.

Als je studie maakt van de mystieken, dan valt het op, dat zij heel vaak diaconaal betrokken zijn. Toen aan Teresa van Avila gevraagd werd waarom zij minder vaak aan het bidden was, antwoordde ze, dat haar hele leven een gebed geworden was. Op de mystieke weg oefen je eerst in gebed je overgave aan God. Maar daar moet het niet bij blijven. Terugkeer naar het alledaagse leven betekent, dat je handelen, je gedrag, zelf een gebed geworden is. Het gevaar is immers, dat je in vroomheid vlucht i.p.v. dat het je stimuleert en inspireert.

In de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan horen we hoe de priester en de Leviet vooral hun aandacht hebben bij de liturgische plechtigheid waarin ze hun rol hebben, want ze gaan haastig naar Jeruzalem. Zo lopen ze aan het slachtoffer voorbij. Triest! Maar had dat mij ook kunnen overkomen als ik op tijd een kerkdienst moet leiden? En had dat U kunnen overkomen als u op tijd een lezing moet houden? Wat gaat dan voor? Wie laat je dan in de kou staan? Ik ben een keer te laat op een trouwdienst gekomen bij een stel, dat op jonge leeftijd niet in de kerk mocht trouwen. En bij hun 40-jarig huwelijk wilden ze alsnog in de kerk trouwen en waren mij dankbaar, dat ik wel de zegen wilde geven. Nu had ik die morgen een kennismakingsbezoek afgesproken bij een Ethiopische studente, ruim op tijd. Op het moment dat ik wilde vertrekken bleek dat ze tot mijn verrassing voor mij een maaltijd gekookt had, wat ik echt niet kon weigeren. Dat zou een belediging zijn. Maar niet op tijd bij de trouwdienst zijn was ook onaardig, pijnlijk zelfs. Zo'n dilemma vergeet je nooit. Het kan soms heel lastig zijn om de juiste keuze te maken, zeker als je moe bent. In de gelijkenis, die alleen in Lukas staat, is het meest prikkelend, dat juist een Samaritaan wel te hulp schiet. De gelijkenis illustreert de vraag van de wetgeleerde "Wie is mijn naaste?". Het antwoord is niet theoretisch, maar praktisch: Ben je zelf wel een naaste voor wie op je weg komt? Voor wie maak je tijd vrij? Niet de vraag 'wie is mijn naaste?', maar... wie ben ik zelf voor de ander?

In de diaconie geldt de regel 'helpen waar geen helper is', want waar genoeg anderen al hulp bieden is jouw hulp minder nodig. Bij Lukas geeft Jezus in Jericho eerherstel aan een blinde en een tollenaar, Zacheüs, in die beide verhalen tegen de wens van de omstanders is, die dat niet zo nodig vonden. Zij wilden Jezus' boodschap horen. Dan kan een blinde en een tollenaar wel even wachten. Je eigen belang en nieuwsgierigheid gaat dan boven de vraag van wie niet meetellen.

Met al zijn gelijkenissen houdt Lucas ons het meest een spiegel voor. De verhalen zijn prachtig, maar eigenlijk ook wel pijnlijk of ongemakkelijk. We kunnen niet alles en tegenwoordig kom je veel meer ellende tegen door alle media dan vroeger. Dan moet je kiezen wat je wel en wat je niet kan. Je komt altijd tekort. Zo is het leven. Dat vraagt bescheidenheid en wijsheid. Mag de Geest van Christus ons daarom bijstaan en inspireren tot wat mogelijk is in de keuzes die we maken.
Amen.

Slottekst:

In een dorp stond een man bekend om zijn vroomheid. Men vroeg zich af hoe hij zou bidden als hij naar bed ging. Nieuwsgierig gluurde men door het raam. De vrome man deed zijn kleren uit, trok zijn pyjama aan en stapte in bed met de woorden "U weet het wel, God".

Ekklesia Leiden
Rapenburg 100
2311GA Leiden
www.ekklesialeden.nl
info@ekklesialeden.nl